

Alte Drucke

**Elenchus Primus || ERRORVM || ANTONII SADEELIS || IN
LIBELLO DE VE-||ritate humanæ naturæ || Iesu Christi. ||
Auctore || M. BALTHASARE || MENTZERO ...**

Mentzer, Balthasar

Witebergæ, 1598

VD16 ZV 30859

CAPUT VI.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-149144

is non patitur tō extra : ut λόγος dici debeat esse extra carnem suam in terris. Damascenus & Cyrillus comparationes addibent anime & corporis. & ferri igniti, de quibus supra fusiū dictum fuit.

In syllogismo ἀπαγωγικῷ Sadeelis Elen- P. 284.
chus est consequentis. Non enim sequitur : 285.
Caro est particeps deitatis. Ergo caro est
DEVS : multo minus : Caro est deitas.
Cur non sequatur, supra suo loco dictum est.
Scriptura certē sic non concludit : quicquid
etiam Sadeel argumentetur. Neque sancti pa-
tres sic concludunt. Itaque Sadeelem contra
Scripturam & Patres, ex solo suo & sociorum
ingenio & opinione argumentantem nos non
ferimus. Atque hactenus de objectionibus ex
Patribus.

CAPUT VI.

Colligit Sadeel testimonia antiquitatis pro P. 286.
sua opinione confirmanda : quae magnam par-
tem talia sunt, ut responsione nulla indigeant.
loquuntur enim de differentia tum natura-
rum, tum essentialium proprietatum, in per-
sona Christi. Quam differentiam absit ut qui-
quam vere Christianus neget. Sed argumen-
tum, quod hinc textit Sadeel, fallax est. Ita enim
connectit : Naturae & earum proprietates
distinctae sunt & manent in Christo: Ergo

V s nulla

nulla est realis communicatio idiomatum. Respondimus supra quantum satis videbatur. Quae quidem responsio hic repetenda fuerit. Videamus autem ordine dicta Patrum, quae allegat Sadeel, singula: & brevissime absolvamus.

Dictum Athanasij 1. & 2. loquuntur de essentiali capacitate: quam & nos negamus. Si simpliciter Sadeel intelligere vult, etiam de carne Christi: pugnabunt contra ipsam unionem. Porro quae sit Athanasij tum de ipsa unionem, tum de idiomatum communicatione constans & perpetua sententia, luculentissime potest ex ipsius contra Arianos orationibus cognosci: ut ex alijs etiam operibus. Supra aliquot ipsius testimonia habuimus maxime illustria.

Ad Cyrilli verba ipse Cyrillus optime respondet: qui in Nestorianis recte reprehendit, quod unionem desinebant aequalitatem dignitatis, in Christo facientes alterum & alterum. Quid autem nostrae sententiae cum hoc monstro commune est? Operam det Sadeel cum suis, ut tam sit à Nestorio alienus, quemadmodum nos sumus, per Dei gratiam. Cyrilli de hoc negotio sententia vel ex uno hoc ejus testimonio clarissima est: de recta fide ad Theodosium: quomodo vivificat caro? secundum unionem cum vivente verbo: quod & suae naturae bona proprio corpori communia societ fieri.

Nulla

Nulla res, quæ propria Dei opera
sunt, facere potest, nisi essentialiter Deus
sit. P. 287.

Respondeo. Accipio de omnibus crea-
turis, quæ sunt extra Christum. At caro Chri-
sti, quæ in persona $\rho\epsilon\lambda\omicron\gamma\varsigma$ subsistit, non ex-
tra: an $\epsilon\tau$ hæc caro, inquam, huic sententiæ
subjecta est? Et quomodo vivificabit? à pec-
catis mundabit? mundum gubernabit? &c.
Hæc enim omnia sunt verè opera solius Dei.
Cyrillus hanc suam sententiam non accommo-
dat ad naturam humanam Christi, quemadmo-
dum facit Sadeel. Pervertitur ergo ipsius mens.

Iustinus. Respondeo. Corpus manet
corpus, $\epsilon\tau$ tamen est, vivificum adorandum?
quia Dei corpus. Repetatur hic similitudo Iu-
stini de sole & luce primigenia.

Tertullianus. Respondeo. Neque nos
dicimus carnem Christi evacuatam, sed exor-
natam divina majestate. Et notet Sadeel hæc
verba, quæ citat ipse: Carnem Christi ad dex-
tram Patris præsidere. Suprà enim aliquoties
ea vehementer allatravit.

Damascenus. Respondeo. 1. loquitur
de essentiali seu subjectiva susceptione. Com-
municatio verò idiomatum personalis est.

2. Vivificatio est proprietas $\rho\epsilon\lambda\omicron\gamma\varsigma$, quæ
communicatur carni, nec tamen fit mobilis
transit. Non enim in aliud subjectum
transit.

3. Manse-

3. Manserunt & post unionem tam naturæ ipsæ inconfusæ, quam earum proprietates illæ.

Respondeo. Immediate sequuntur hæc verba apud Damascenum, quæ Sadeel decuravit: Caro autem à Domini divinis operationibus ditata est. Quid autem manifestissime dici pro nobis possit?

Decretum concilij Chalcedonenfis.

Respondeo. Proprietates servantur: & tamen est *συνωμία*. Non enim egrediatur subiecta. Eadem responsio satis facit & alteri.

Cyrillus. Respondeo, 1. Virtus corporis an est à corpore avulsa? Et num virtus corporis est infinita? quia semper adest omnibus. Capax ergo corpus Christi est infinitum donorum: quod omni conatu oppugnat Sadeel. Loquitur autem Cyrillus de visibili conversatione, quali in terra usus est Christus, cum inter discipulos suos conversaretur. Quid Cyrillus de præsentia Corporis Christi in Cæna & Ecclesia sentiat. Vide in Iohannem lib. 4. cap. 14. lib. 11. cap. 25. & maxime lib. 11. cap. 26. ubi vocat corporalem unionem ad Christum, qua participatione carnis acquiritur. Spiritualem vero unionem appellat, qua Spiritu sancto recepto, et inter nos quodammodo et cum 530 unimur. Vide etiam cap. 27.

Hieronymus. Respondeo. Adscensio in rat, non impedit Christi hominis præsentiam:

quæ

qua de re supra fusiis. Vide Hieronymum in 17. caput Ieremie. Et in Epitaphio Paulæ: item ad Philip. 2. cap. et ad Pammachium.

Hieronymus: stultum est illius potentiam unius corpusculi paruitate finire, quem non capit cœlum. &c.

Respondeo. Omnia hæc Hieronymi, edendunt, τὸν λόγον non esse factum finitum ex unione cum finita carne: id quod à nobis etiam negatur. Porro, quæ sit Hieronymi de omnipræsentia mens & sententia, non opus est ex obscuris coniectare phrasibus, sed constat clarissimis testimoniis. Afferuit Hieronymus (sed perperâ) sanctorum ubiuitatem: & neget omnipræsentiam Christi, quæ homo est? & quod hic ait: Deus totus ubiq; est, dicat Sadeel: totusne in carne λόγος, vel totus extra? pro nobis ita respondet Apostolus: tota plenitudo deitatis habitat in Christo (id est corpore Christi tanquã templo) σωματικῶς. Coloss. 2. Nec tamen quisquam dixerit sanus finire λόγον paruitate corpusculi &c.

Sequens dictum loquitur de essentiali natura. P. 219.
variū discrimine: quod & nos urgemus contra Eutychen: pertinetq; ad primum gradum νομοματίας: de quo consentimus.

Omnia quæ erant deitatis in hominem demigrasse:

Respondeo. Contra Eutychen dictum est afferentem essentialem transfusionem & demigra-

migrationem proprietatum divinarum in carnem assumptam : à qua cum simus alienissimi, quid opus est ficta accusatione?

P. 189. Irenæus. Respondeo. Testimonium id insigne est, maxime si ea, quæ præcedunt, conjunxeris. Quæ verò per Deum est illa conclusio? Ergo Christus est omniscius secundum deitatem. An forte sunt, qui id negent? sed negare hinc Sadeel conatur. Christi, quæ homo est, esse omniscium. At suprà concesserat. Negat ergò & affirmat; quando & ubi libet. Absit autem ab Irenæo ut omniscientiam Christo homini deroget; quin asserat potius firmissimè: ut patet ex hoc ipso loco & testimonijs alijs clarissimis. Asseverat enim hic Irenæus, Christum unctum esse Spiritu Dei, secundum quod erat ex radice Iesse, & filius Abrahamæ &c.

Tertullianus: Virtutes Spiritum Dei, passionibus carnem hominis probaverunt.

Respondeo: Distinguit proprietates, & ex ijs naturas: quod idem & nos facimus in primo gradu κολωβίτας.

Conclusio autem Sadeelis quidnam sibi vult? Ergò miracula Christi ad ipsius divinam naturam referenda. Sanè divina natura operatur miracula: sed ex hac origine ad ipsam etiam carnem vis miraculorum promanat. Quod etsi suprà videri volebat non negare,

gare, negat tamen hic obliquo isto concludendi genere, quod cum ipse frequenter usurpet, carpere tamen audeat in nobis, ut scilicet Achivi plectantur, quicquid reges delirant.

Ad Tertullianum porro quod attinet, ait ille de Trinit: spiritus venit super Christum, habitans in solo Christo plenus ac totus, cum tota sua redundantia cumulatè admissus, &c. Ergo cum λόγος humana natura omnipræsens est: quia extra eam λόγος ne cogitari quidem debet.

Nazianzenus. Respondeo. Naturales describit proprietates. Quid autem illud contra communicationem idiomatum? Vtrunque enim scriptura ponit. Sadeel autem tollit alterum. Nazianzenus Epistola 1. ad Cledonium. Si quis dixerit deitatem λόγος nudam esse à corpore, & non cum corpore, quod assumpsit, esse, ac rediturum: non videat gloriam adventus ejus. P. 289.

Theodoreus. Respondeo. Corpus everti negamus, vel ejus substantiam mutari. P. 289.
290. Si maxime dicatur esse præsens in Ecclesia. Non enim omnipotentia limites fixit Christo Sadeel, ut non possit corpus suum sistere ubi velit. Theodoreus dialog. 2. Corpus Christi mansit quidem corpus, verum divina gloria impletum. Idem Psal. 21. Clarum est, quod quatenus homo, est caput nostrum, &c. At certe, Sadeel, caput non est à corpore suo avulsam.

Fulgen.

Pag. 290.

Fulgentius. Respondeo. 1. Mansit veritas corporis: et tamen accepit vivificationem, omnipotentiam &c. 2. Distinguntur naturales proprietates, sicut & nos distinguimus. Retinemus enim differentiam proprietatum: & tamen est *κοινωνία*.

Cyrillus. Respondeo, 1. Non negat praesentiam carnis, quae est ex unione, sed eam, quae est carni essentialis. Adscensus autem non impedit praesentiam, sed promovet. 2. Locum seu ubi etiam nos corpori Christi tribuimus in caelo, sed negamus hinc consequi: non posse Corpus Christi, iuxta promissionem, esse praesens in cena & Ecclesia.

P. 291.

Nicetas. Respondeo. proprietates corporis minime tollimus, sed servamus in ipsa etiam unione & *κοινωνία*.

Augustini locus prolixior est: cuius ac-

Pag. 291. curata explicatio requiratur ex refutatione Or-

282. 293. thodoxi consensus pag. 87. 105. 289. item: 26.

&c. Ego breviter respondeo. Corpus Christi non est in terris praesens praesentia corporis, id est tali praesentia, quae pendeat ex modo corporis seu essentiali proprietate corporis: Verum praesentia Maiestatis, id est, quae depēdet ex unione personali et sessione ad dextrā DE I. Atque hoc manifestum evadit ex allegatione dicti: Ego vobiscum, ubi certe non excluditur humanitas, sed necessarium includitur: quemadmodum totus ibi contextus evincit. Nec movet nos Sadeelis responsio,

maiestas.

majestatem referentis ad divinam naturam. Quæro enim ego: Annon particeps illius divine majestatis Caro per unionem facta est? Quod quia negare nemo Christianus debet: firma perstat nostra sententia: Christum quæ homo est, præsentem esse Ecclesiæ modo majestatis, seu dextræ DEI. Id est, præsentiam illam dependere ab unionem hypostaticam & sessione ad dextram DEI. Porro quæ sit Augustini hac de re sententia: colligi vel hinc satis potest, quod Sacramentum cenæ constare dicitur duabus rebus: pane, vino: Et: Corpore et sanguine Christi invisibili. Sed hæc omnia fusiùs in Orthodoxi consensus refutatione.

Corpus Christi in uno loco esse. P. 294.
portet. 294.

Respondeo. Potest. Hoc sensu. Etsi corpus Christi in cælo tantum est visibile: in Ecclesiâ invisibile: tamen si vult potest certe Christus corpus suum visibiliter exhibere in uno aliquo certo loco: quemadmodum Paulo se videndum obtulit in via Damascena Act. 9.

Cætera Augustini dicta loquuntur de corpore naturali, secundum naturales proprietates. ubi nos etiam consentimus. At non hinc sequitur: Ergo corpus Christi vi unionis hypostaticæ non potest adesse Cenæ & Ecclesiæ. Sed enim philosophicè etiam ultima cæli sphaera non est in loco: quia à nullo alio corpore ambitur: alioqui

alioqui progressus fuerit in infinitum. Sed hoc alibi fufius.

De fontibus errorum.

P. 196. 1. *κοινωνία ἰδιωμάτων.*

Respondeo. Nos non ex hoc loquendi genere, sed ex firmis scripturae testimonijs nostra doctrinam extraximus. Vtimur autem etiam pia antiquitatis consensu, quando congruit cum scriptura.

Κοινωνία num tantum transitive accipiatur, supra monstravimus. Ipsi Sadeelis socij hac parte multum à Sadele dissentiunt. Atque hæc Cyrilli & Damasceni phrasis: *ἀλλήλοις* communes facit glorificationes & operationes suas cum carne. Iustinus utitur verbo *μεταλαμβάνειν*: Eusebius *μεταδίδοναι*. Athanasius *πληροῦν*. Basilus *κοινωνεῖν μεταδίδοναι*, *μετέχειν*. Damascenus *πλάττειν* &c.

P. 297. 2. Distinctiones illæ pleræque ex scriptura sunt desumptæ, & Patribus etiam usitatæ: quas nondum expugnavit Sadeel, ut maxime vocet obscuras, ἀντιστοιχίας, contrarias scripturæ. Non enim probavit: ut patet ex superiore disputatione, suo loco.

Respectus, quos tollit Sadeel, si non sunt: annio salva esse non potest.

An duo sint actus in corpore Christi, naturalis & personalis, demonstratum esse P. 298. spero, sic ut nisi concedat Sadeel, necessario tollat unionis mysterium.

3. Significatio propria nominum certe à Sadeele & socijs ejus pervertitur, non à nobis, id quod tota praxis sacramentaria abunde testatur.

4. Quod ipsum de obscuris loquendi generibus verum est, quæ operculum sunt Sadeele & sophistices, id quod sæpe est à nobis annotatum.

5. Confusionis præsentiae & substantiæ reus est Sadeel, quod perspicuis ipsius verbis demonstravimus: non nostri doctores, qui ista tanquam causam & effectum distinguunt. Quod attexitur de ratione unionis, diximus eam esse non in sola proprietatum conservatione, sed etiam in eo vivo.

6. Nec excurrimus extra propositæ quæstionis metas, sic colligendo: Christus, quæ homo, potest esse ubique: Ergo & in Ecclesia & cæna. Sed pervertit Sadeel statum. Directum enim illud argumentum est contra blasphemam illam vocem: DEVM omnipotentia non posse efficere, ut unum corpus sit simul in duobus locis.

7. De phrasium proprietatibus idem respondeo, quod ad caput 3. de proprijs signifi-

X 2 cationi-

cationibus nominum. Porro accurate distinguimus inter τὸ εἶναι DEI, & εἶναι humanæ naturæ Christi, sive simpliciter, sive cum adjectione.

8. In unione urgemus & τὸ ἀδιασάτως & τὸ ἀσυγχύτως. Sadeel τὸ ἀσυγχύτως sic urget, ut neget τὸ ἀδιασάτως. Facit enim manifestam διασάσιπ inter λόγον & carnem: hanc quidem uni loco in cælis alligando, istum infinitis locis extra carnem asserendo.

9. Regula Sadeelis (Quædam dici de Christo, quæ seorsim nec ad λόγον, nec ad humanam naturam pertineant.) lubrica est, & operculum est impietatis. Conatur enim Sadeel excludere hoc prætextu humanam Christi naturam ab omnibus divinis operibus & honoribus. Suprà autem hoc etiam theorema examinatum fuit.

P. 301. Ad generalem conclusionem respondeo: Negando antecedens. Nec enim scripturis niti-
tur Sadeelis dogma, nec ἀναλογία fidei: nec argumenta nostra soluta sunt. Igitur quod ille assumit (falsò) de suo errore; Id ego verè applico ad nostram veram sententiam.

Augustanæ Confessionis & Libri Christianæ Concordiæ doctrina de Iesu Christo, DEO & Homine, consentit cum Verbo DEI, cum analogia fidei, cum testimonij primitivæ Ecclesiæ. Ergò vera est.

DEVS,

DEVS, qui est Veritas,
 conseruet nos & sanctificet in
 veritate sua per Iesum Chri-
 stum saluatorem nostrum: cui
 sit laus & honor & potentia,
 & maiestas, & gloria in
 secula seculorum,
 AMEN.

Ἐν αἰῶνι καὶ ἀμήν.

